

14. Paraules i fòrums del des(ordre) urbà

**EL VOCABULARI OBVI DE FALSEDAT SENSE RÈPLICA:
BARCELONA, CIUTAT DE LA SOLIDARITAT, LA TOLERÀNCIA,
LA PAU I LA SOSTENIBILITAT**

Parlar de Barcelona en termes de ciutat de solidaritat, tolerància, pau i sostenibilitat exigeix en primer lloc suprimir el fàstic que produeix aquest vocabulari obvi de falsedat. Reprimir el desig de fer mutis pel fòrum. D'altra banda, tot sembla indicar que aquest nou eslògan propagandístic no es limita a ser una campanya publicitària entre altres per vendre una nova ciutat feliç, sinó que apunta a més. Avancem, doncs, succintament les tres idees centrals d'aquest article: aquests nous valors «immaterials» són llançats com a trets distintius de la ciutat-empresa Barcelona per donar beneficis i crear valor afegit; són els nodes del portal propagandístic de la societat-xarxa que estrenyen la seva malla perquè ningú no s'escapi i produeixi socialitats i vivències fora d'ella; són el «gra de sorra» local a la renovació de la socialdemocràcia global, la cara *light* de la globalització armada.

Un dels «actius» principals de la societat-xarxa és el seu afany de crear mecanismes de consens entre totes les parts implicades i eliminar les diferències culturals i la crítica social mitjançant la integració dels seus elements aprofitables. El consens s'aconsegueix a partir de pactes entorn a objectius que es projecten com a comuns. Desaparegut (o, millor dit, eliminat del mapa) l'antagonisme social i relegada la conflictivitat social a un problema d'ordre públic, els nous enunciats de l'ordre urbà han de ser els més amples i vagues possibles per tal de poder crear l'aparença d'una societat cohesionada que aspira al mateix i que s'ha emparat amb aquesta finalitat en unes institucions que vetllen pel bé de tots. L'ambigüitat conceptual de termes com seguretat, sostenibilitat, etc., és precisament la seva força per poder ser aplicats de forma arbitrària pel poder i la maquinària de propaganda que el sustenta. Són construccions conceptuals que recuperen per al discurs del poder anhels articulats en una infinitat de lluites populars. Per tant, són termes que, d'alguna manera, són

compartits per tots i tan sols admeten «conflictes» sobre el grau de la seva aplicació. En aquest sentit aquests termes de consens reflecteixen l'horitzó identitari de l'anhelat centre polític i de les noves i velles classes mitjanes per a l'articulació de les quals les ONG, amb els seus postulats humanitaristes, i l'anomenada societat civil, amb les seves manifestacions cíviques, aconsegueixen un paper central.

En aquesta gran operació d'abstracció de les condicions materials concretes, dels condicionaments de la vida quotidiana, la cultura i la seva caracterització com a una cosa eminentment positiva adquireix una importància central per imposar i legitimar l'ordre (urbà) existent a través d'intervencions basades en la celebració de grans esdeveniments i campanyes de conscienciació, que al mateix temps han de servir per camuflar el caràcter repressiu i exclouent d'aquest ordre. L'objectiu és la creació d'un «nou contracte social» en el qual tots estiren la mateixa corda. La clau per a la seva articulació és la col·laboració entre «actors públics i privats» i la creació d'una espessa xarxa d'agències i fòrums per estudiar, perfeccionar, divulgar i portar a la pràctica el nou model sostenible, tolerant i multicultural de l'ordre urbà i les maneres de vida que hi són adequades.

Per falta d'espai i perquè es tracta més minuciosament a altres parts del llibre no inclourem en aquesta anàlisi els fòrums i les agències del costat dur d'aquest ordre. N'hi ha i molts; s'hi parla no tant per fora sinó per dins, s'hi troben els representants del poder per intercanviar experiències, redistribuir funcions i determinar els camins a seguir. Són els llocs on, d'acord amb les correlacions de forces de cada moment, s'estableixen les pautes que graduen el patiment de les majories socials: els tipus d'interessos hipotecaris, els graus exigibles de flexibilització i precarització en el treball, el nombre de policies i presons necessàries, la densitat i la configuració desitjable de control d'espais públics i un llarg etcètera. Tot i que són l'altra cara de la mateixa moneda, no necessiten crear legitimitats, en tenen prou amb subvencionar alguna iniciativa integradora, sostenible i bla bla bla; i fora d'això van directament al gra, tal com ho fa la Fundació Barcelona Promoció de la Cambra de Comerç i Indústria, que resumeix la seva comesa de forma tan escarida: «El primer front és la promoció global de Barcelona, el qual se subdivideix a la seva vegada en tres àrees: captació de seus i grans esdeveniments, elaboració i difusió d'informació sobre la ciutat i, per últim, reconeixement social».

BARCELONA I LA SEVA SOSTENIBILITAT

La invenció del paradigma del desenvolupament sostenible —sancionat en la Cimera de la Terra celebrada a Rio de Janeiro en 1992— es pot considerar la primera fita en la configuració de la societat xarxa. Era el punt de partida per a un nou model de dominació integradora en el marc de l'ofensiva neoliberal i de l'expansió de les tecnologies de la informació. D'una banda, va significar la consagració de les ONG com a nou actor a

l'escena internacional i, de l'altra, va ser el primer pas en l'aposta de l'ONU de crear un règim de govern global a través d'un seguit de grans conferències. El seu objectiu declarat era la superació de l'antiga competència entre blocs mitjançant un entramat de mesures de canalització consensuades i (bàsicament) d'acompliment voluntari. Aquestes mesures s'haurien de realitzar a partir de la col·laboració (a través de simposis, fòrums i actuacions concertades) entre governs, la societat civil (ONG i mecanismes de participació ciutadana) i les empreses, amb l'objectiu de pal·liar la devastació del planeta i generar un model de desenvolupament «més equitatiu».

A Barcelona aquest nou credo de la «postdemocràcia consensual» ja s'havia posat en escena de manera repetitiva en el marc dels preparatius per als Jocs Olímpics. «Tots som un equip» era el lema que havia de garantir la gran remodelació de la ciutat amb ocasió dels Jocs. Tot i així, aquest equip encara es va significar més per la confluència de totes les «forces vives» de la ciutat en un sol objectiu, i no per la incorporació de nous actors. L'«alegria de viure» i els valors humanitaristes encara eren més ornament que essència del missatge. Després d'haver-se «reinventat la ciutat» a base de mobilitzar-ne la ciutadania va venir la ressaca i el buit. Així, l'Ajuntament de Barcelona va acollir amb entusiasme aquesta nova orientació internacional per iniciar la seva cavalcada cap al futur sostenible que es defineix de la forma següent: «El desenvolupament sostenible és aquell que satisfà les necessitats del present sense comprometre la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves necessitats». Evidentment, per aconseguir-ho no es planteja desmantellar les fàbriques i el mode de producció industrial, sinó que es busquen mesures per a l'ús més eficient i racional dels recursos naturals disponibles (o, per si de cas, la seva modificació per la biogenètica).

La Cimera de Rio havia establert que l'elaboració de l'anomenada Agenda 21 seria l'instrument central per aconseguir el desenvolupament sostenible. L'Agenda 21 és un exemple paradigmàtic del paper de les institucions públiques a l'era del capitalisme assistit: delegar i deslocalitzar algunes de les seves funcions tradicionals, i centrar-se en la tasca de promoure la cohesió ideològica en el seu conjunt, integrant tots els elements que vulguin contribuir a aquest menester. Una altra particularitat de l'Agenda 21 és el reconeixement de la importància de la implicació dels nivells locals en el desplegament dels seus propòsits, donant compte, d'aquesta manera, de la creixent importància de les ciutats provocada per la crisi de l'Estat-nació. Així, a través d'una sèrie de fòrums en l'àmbit europeu, es va començar a plasmar com haurien de ser les Agendes Locals 21.

L'encarregat d'elaborar l'Agenda Local és l'anomenat Consell Municipal del Medi Ambient. Centrant-nos ja en el cas concret de Barcelona, l'encapçalen els diferents regidors i partits representats a l'Ajuntament i representants de la Diputació; els segueixen: representants d'organitzacions cíviqes (com la FAVB, el RACC (*sic*), Ecoconcern i altres); organitzacions ecologistes i «ambientalistes»; associacions i empreses que pro-

mouen les energies renovables; sindicats i associacions empresarials (CCOO, UGT, Cambra de Comerç, etc.), representants d'«empreses per a la sostenibilitat» entre les quals figuren Ros Roca i l'Institut Català de Tecnologia i, per finalitzar la llista, hi ha representants de multinacionals com Gas Natural, Endesa, Agbar, Repsol, Telefónica i altres, agrupats com a representants de les empreses subministradores de serveis.

A Barcelona, a diferència de moltes altres ciutats europees, el mateix Consell és el responsable màxim «que elabora propostes, construeix el consens i resulta dipositari dels resultats» i no l'Ajuntament. Una altra particularitat és la importància que s'atorga al «procés de participació». Tal com expliquen els responsables de l'Agenda 21: «Elaborar una Agenda 21 tant participada com sigui possible no tan sols la legítima, sinó que sobretot permet que un nombre més important de persones interioritzi la seva importància i faci seus els seus objectius». En la redacció dels diagnòstics es nota clarament l'empremta dels ecologistes convertits en especialistes ambientalistes; en canvi, els objectius i les mesures proposades destaquen per la seva vaguetat. Aquesta només s'abandona quan s'estableixen dos elements claus: la legitimitat del document a partir del procés d'elaboració que ha d'implicar una mobilització dels ciutadans pels seus objectius i, estretament lligat amb això, la nova corresponsabilitat de la ciutadania amb la sostenibilitat (comprometre's amb la recollida selectiva, mantenir nets els carrers, gastar menys aigua, fer menys soroll, utilitzar més transport públic, etc.).

En aquest sentit, l'Agenda 21 ha suposat la plena integració de l'ecologisme tradicional en l'estructura del poder consensual de la socialdemocràcia. N'és una bona prova que un destacat membre de l'ecologisme barcelonès, en qualitat de membre del Consell, va redactar una part important de l'Agenda. Entre altres actuacions, aquest especialista ecologista ha tingut un paper important en la desactivació de la guerra de l'aigua dels anys 90 i en la seva canalització envers qüestions de la sostenibilitat. I posat que la xarxa de consens postfordista és molt ampla i flexible, aquest activista d'allò que és sostenible va muntar un taller sobre la qüestió de l'aigua a la contracimera de Barcelona el 2001, en el qual, després de dibuixar un panorama catastrofista de l'escassetat d'aigua a nivell planetari, va cantar les glòries de l'estalvi d'aigua mitjançant la penalització del consum domèstic; i es va treure de la màniga la conclusió (a presentar a la plenària) que, per tot el que havia exposat, era necessari advocar per una «mercantilització democràtica de l'aigua». Va oblidar mencionar que aquestes mateixes mesures són defensades per institucions i fòrums internacionals muntats pel Banc Mundial a fi d'impulsar la privatització de l'aigua a nivell mundial.

L'elaboració de l'Agenda 21 va acabar el mes de maig de 2002 amb la fase d'implantació. Exemples d'aquesta implantació —a nivell propagandístic i legitimador— són les campanyes publicitàries d'estalvi d'aigua i energia d'Agbar i Endesa, que camuflen que el negoci radica cada vegada menys en les quantitats consumides per les llars (destinatàries dels missatges) i cada vegada més en l'establiment dels costos fixos en

les factures que, al seu torn, són justificats per consideracions ambientals. Altres exemples van de simposis internacionals (com el de «Ecologia, sostenibilitat i rehabilitació», organitzat per ESADE a la fira europea més gran del sector immobiliari, Barcelona Meeting Point), passant per programes d'educació ambiental muntats per la Fundació Agbar perquè la canalla es comporti sosteniblement, fins a campanyes de conscienciació d'algun grup ecologista i brigades cíviques d'eliminació de cartells als carrers. Els altres protagonistes de l'Agenda també estan presents, directament o a través de fundacions muntades o cofinançades per ells, en la celebració de congressos, jornades, fòrums i campanyes que propaguen el desenvolupament sostenible. Amb això no tan sols s'agencien les legitimitats necessàries per al millor funcionament del seu negoci (com en el cas d'Agbar o Endesa), sinó que també aconsegueixen informació privilegiada sobre els nous camps de negoci que els obre l'estratègia del desenvolupament sostenible.

És evident que una ciutat que té en el turisme i la realització de congressos, fòrums, fires i etcètera uns dels seus pilars econòmics ha d'apostar per un entorn de qualitat ambiental. En aquest context es produeix una clara correlació entre el desenvolupament sostenible i el benestar d'uns pocs. Les obres «sostenibles» realitzades amb ocasió del Fòrum 2004 en són bons exemples: pagades per tots, beneficien directament el complex residencial de luxe Diagonal Mar. El mateix val per als esforços del consistori de convertir Barcelona en un pol d'atracció per a la tecnologia punta (amb un pes específic del camp de la biomedicina), o el muntatge postfòrum de fer de Barcelona la «capital mundial de l'arquitectura i de l'urbanisme» mitjançant la creació d'un nou parc temàtic al respecte. En ambdós casos, el concepte de la «sostenibilitat» serà un element clau en la seva articulació, i els beneficiaris seran dos dels «gremis» més lligats al poder i els diners.

Una altra tendència clarament visible és la creixent interrelació entre els processos de gentrificació i criteris de sostenibilitat que es dona de forma més acusada a Ciutat Vella. Valgui com exemple les xarxes de recollida pneumàtica de residus que a partir d'intervencions urbanístiques de l'Ajuntament travessaran el barri. Una de les primeres mostres és l'illa Robador al Raval, on per sota del complex d'hotel de luxe, oficines i altres instal·lacions del parc temàtic Raval, muntaran un dels centres d'aquest nou sistema sostenible amb la qual cosa el barri serà més net, més rendible i l'hotel de luxe de l'illa Robador adquirirà el mínim de legitimitat necessària.

ELS FÒRUMS DE «CULTURA»

Mentre l'elaboració de l'Agenda 21 barcelonina ha estat un bon exemple de com es transforma una crisi de legitimitat i un problema real i amplament sentit en una estratègia de modernització consensuada en la qual tots estirem la mateixa corda, potser l'artifici per excel·lència que mar-

ca el ritme de la ciutat és la «cultura». La qual cosa és bastant lògica si ens atenem als postulats dels apologistes de la «ciutat del coneixement», segons els quals la cultura ha deixat de ser una activitat subsidiària per convertir-se en una força motriu i en un valor estratègic. Aquesta sentència és encara més certa per a una ciutat com Barcelona que té un ric patrimoni històricocultural, a qui l'agrada de fer gala del seu ambient mediterrani obert, tolerant, cosmopolita i alegre, i que al mateix temps és la capital d'una «nació sense Estat» per la qual cosa disposa dels elements identitaris que la cohesionen des de la perspectiva d'una «cultura reprimida».

Un valor estratègic, evidentment, necessita també un pla del mateix nom. Aquest estableix sis «estratègies», entre les quals figuren: «enfortir Barcelona com a factoria de producció de continguts culturals. Fer de la cultura un element clau de la cohesió social. Projectar Barcelona com a plataforma de promoció internacional». Igual que l'Agenda, l'elaboració del pla va ser promoguda per l'Ajuntament i altres instàncies públiques, i redactat i consensuat entre els més diversos actors del «món cultural». Vol ser un «contracte-marc entre el conjunt d'agents culturals de la ciutat per treballar amb lògiques comunes». I posat que vivim a una societat-xarxa: «el conjunt de projectes culturals avui dia necessiten un grau d'autonomia en la seva gestió, cada vegada més important, per poder garantir nivells de flexibilitat que permetin adaptar-se a entorns cada vegada més canviants». Com veiem, el pla és tota una metàfora de l'home modern: summament flexible i adaptable, sempre a l'aguait d'una oportunitat, autònom i singular i, al mateix temps, amb tot allò que fa al servei d'un conjunt que ja no és un sistema que es tanca sinó una xarxa que s'obre mitjançant la creació de nous nodes. És una persona oberta a «les modes de vida sostenible» que preconitzen els organitzadors del Fòrum 2004, i algú que es deixa mobilitzar per actes lúdics-reivindicatius sempre i quan s'emmarquin dins de formes cíviques.

La innovació constant a la qual vol contribuir el pla equival exactament a les prioritats de la política econòmica «neoliberal» i el seu credo de la innovació constant i la competitivitat. En aquest sentit no és cap casualitat que la mateixa flexibilitat i adaptabilitat considerades un do en el camp de la cultura i de l'art, es tradueixin en altres camps de l'economia en una qüestió de supervivència i, sovint, vagin lligades a una condemna a la precarietat.

El pla data de 1999 i va ser el resultat d'una sèrie de fòrums com «Interacció» que se celebra des de 1984. I posat que l'Ajuntament s'ha enamorat de fòrums socials i altres, les autoritats municipals han llançat conjuntament amb les de Porto Alegre el projecte d'una «Agenda 21 de la Cultura». Es tracta d'un document exclusivament pensat des de i per a les ciutats que pretén adquirir el seu reconeixement internacional en el marc del Fòrum 2004. A part dels ingredients ja tractats a l'apartat anterior, aquesta Agenda insisteix en el paper central de la cultura en la globalització i en el desenvolupament territorial. Per poder desplegar aquest paper vol convertir-se en un referent «per a les organitzacions

privades, les organitzacions no governamentals i el tercer sector (no lucratiu) que desenvolupa una missió eminentment cultural». D'aquesta manera, l'escena d'art, que amb el seu entramat de galeries, museus i col·leccionistes ja per ella mateixa és un «model d'harmonia» entre el sector públic i privat, es veurà enriquida per les aportacions innovadores d'un sector encara no mercantilitzat.

Com la sostenibilitat, aquests oracles són llançats des de les instàncies públiques que, al mateix temps, s'encarreguen de proveir un marc, perquè els seus enunciats puguin plasmar-se a la ciutat i fer que la ciutat-empresa rodi. Els exemples d'aquest tipus d'iniciatives són un munt: tenim els Grecs, els Anys Gaudí, els Anys Disseny i un llarg etcètera. Són iniciatives que aporten un marc de sentit i activitats al parc temàtic en el qual s'ha convertit la ciutat i bona part de la seva vida, donen feina (sovint precària) a gent que es mou al món universitari, artístic i cultural, i al mateix temps aporten incentius per a l'economia, sigui en forma d'un nou impuls per a la indústria turística o per un nou enfortiment de valors econòmics d'importància estratègica per a la marca (com és el cas de l'art i el disseny). Però a part d'aquestes iniciatives limitades en el temps, hi ha un seguit de fòrums permanents que vertebrin aquesta estratègia, la cohesionen i li donen nous impulsos. El Centre de Cultura Contemporània —i el seu «complement» el MACBA— són de llarg les entitats públiques més importants en aquest context.

EL CCCB I ALTRES ORACLES

L'evolució del CCCB està estretament lligada a la nova configuració de l'ordre urbà. La seva construcció (i la del MACBA), en el marc de les reestructuracions urbanístiques amb ocasió dels Jocs Olímpics del 92, va suposar l'expulsió massiva d'un gran nombre de veïns per poder convertir-se en un nou «eix urbà» que articularia la modernització del centre històric de la ciutat. Al començament, un immens espai buit que tan sols disposava d'un guarda de seguretat i la seva cadira, la projecció estratègica de la cultura l'ha convertit en un referent central, tant a nivell local, com a nivell nacional i internacional.

De forma que al CCCB hi ha debats, simposis i jornades de tota mena amb una marcada tendència de juxtaposar veus i visions amb uns discursos «crítics» —que són directament orientats a consolidar i perfeccionar l'ordre establert— i d'altres proveïdes d'una crítica més radical. La seva programació no solament pretén reflectir els punts calents de les realitats urbanes, socials, culturals i artístiques, sinó que s'inscriu també en els temes d'actualitat marcats per l'Ajuntament. De vegades, aquesta tasca d'aportar el punt crític es converteix en un joc de cinisme. Així, per exemple, en el marc de l'Any Disseny, el CCCB va organitzar unes jornades amb el títol «Can Barraca» on un grup d'experts crítics van debatre el tema (naturalment des d'una perspectiva interdisciplinària, i recuperant experiències d'autoorganització de barriades del sud), per muntar

després un taller on uns estudiants becats per la Fundació Mies intentaven donar solucions «imaginatives» al problema de l'infrahabitatge tan estès al Raval, on s'erigeixen el CCCB i el MACBA. No sabem si en aquests debats es van plantejar la gratuïtat dels habitatges i els possibles passos per aconseguir-la. De totes maneres, un plantejament així seria perfectament admissible en el marc d'uns fòrums, la funció dels quals consisteix precisament en parlar de tot mentre es parli de forma cívica.

Però l'aposta per la modernitat de la marca Barcelona dona un pas més enllà: aquí la creativitat crítica no tan sols s'integra, sinó que es produeix en els fòrums establerts per les instàncies del poder. Evidentment, això té a veure amb la projecció internacional de la marca, els ingredients estructurals de la qual hem vist més amunt i als que s'hauria d'afegir el buit deixat per la transició postfranquista i l'actual paper nemi de les universitats en la producció del saber crític. Mentre que en elles almenys es donava la possibilitat d'una gestació col·lectiva d'aquests sabers, aquestes noves factories de la crítica (cívica) es basen exclusivament en l'individu isolat, encara que sigui en el marc d'esceñificacions d'interactivitat. A això s'ha d'afegir el fet que el procés de mercantilització ha arribat a uns extrems absolutament inèdits, amb la qual cosa la visibilitat i la visualització de tot allò que es mou, i que per tant produeix energies potencialment aprofitables, adquireix una importància cada vegada major.

La institució encarregada de recollir i promoure la musealització d'aquestes tendències és el MACBA. Però aquestes tasques encara inclouen un cert risc. Això va quedar demostrat al primer «Reclaim the streets» que va ser muntat gràcies a ajuts prestats pel MACBA. Ja que el personal es va prendre el missatge d'una forma massa literal i va entendre que la destrucció, el sabotatge i l'apropiació directa poden ser una forma creativa, aquesta forma d'activitat artística i lúdica va sortir de (la seva) mare. El fet que no hi hagués destitucions després del «festival» al Passeig de Gràcia va demostrar el poder «hegemònic» de l'Ajuntament i la seva aposta estratègica per les «noves tendències» culturals; no obstant això, no hi va haver una nova edició de l'esdeveniment. Els intents posteriors de muntar un «Reclaim the streets» es van veure rodejats de tal desplegament policial que van quedar reduïts a l'acte testimonial de passejar pels carrers al so d'una música eixordadora. Després d'experimentar aquests límits, el MACBA va tornar a centrar-se més en la seva funció de «musealització» de les crítiques amb algun exercici de crítica estetitzant que es planteja la superació de la frontera entre l'actor i l'espectador i entre el productor i el consumidor —sense sortir de la plaça dura davant de les seves portes.

En resum, acollir les últimes tendències de la crítica social i artística, canalitzar-les als espais públics de funcionament privat, seleccionar els seus elements directament aprofitables i tornar a posar-les en circulació en forma d'una escenificació festiva i lúdica per projectar la imatge internacional de Barcelona: aquests són els elements que articulen la part *light* de la marca Barcelona.

LA MULTICULTURALITAT DE LA FUNDACIÓ TOT RAVAL I LES NOVES SUBSIDIARITATS

Els plans urbanístics de l'Ajuntament de convertir el centre històric en un parc turístic i cultural daten dels anys 80 i han tingut un èxit notable com queda demostrat, entre altres coses, per les repercussions urbanístiques (preus dels habitatges) i socials (gentrificació) que institucions com el CCCB i el MACBA han tingut sobre la zona nord del Raval. Una de les últimes grans operacions per finalitzar aquests plans és l'entorn de la Rambla del Raval i l'illa Robador. També s'hi ha constituït un fòrum de la Barcelona sostenible, multicultural i de convivència pacífica. La cosa es diu Tot Raval i reuneix la flor i nata del barri: estan presents totes les institucions culturals (CCCB, MACBA, Liceu, Massana, etc.), Foment de Ciutat Vella (FOCIVESA), les associacions de comerciants de la zona, associacions caritatives com Càritas, sindicats com UGT i CCOO (que tenen negocis a la futura illa Robador), i les dues associacions d'immigrants de la zona que gaudeixen de més reconeixement institucional — el Consell Islàmic i Ibn Batuta.

La cosa va néixer l'any 2001 a partir d'una iniciativa de dues propietàries de sengles restaurants de pedigrí enclavats a les zones més «fosques» del barri i un empresari cultural amb interessos al barri. L'objectiu declarat era impedir que «es reproduïxi al Raval la concentració de zones de marginació i la concentració de nova immigració que viu en condicions altament deficientes». Aquest objectiu que figura en qualsevol manual de qualsevol departament de policia i que podria ser el banderí de qualsevol associació racista, té una aplicació sorprenent en la Barcelona sostenible i multicultural. Aquí no es parla de repressió i expulsió dels indesitjables, sinó de «regeneració del teixit urbà, comercial i social a través de la imatge, disseny, l'oferta lúdico comercial i el turisme». Evidentment, un objectiu d'aquestes característiques necessita molta imaginació i un recolzament unànime en un barri amb una de les rendes per càpita més baixes de la ciutat, que a causa dels plans i projectes urbanístics de l'Ajuntament s'ha convertit en la segona zona més cara de Barcelona. El recolzament a la Fundació va arribar de seguida de l'Ajuntament, del Departament de Benestar de la Generalitat, de la Diputació, de Caja Madrid i de la Caixa de Pensions. El negoci de les taxes hipotecàries explica per ell mateix la participació de les caixes. El suport decidit de l'Ajuntament no s'explica només per la sinèrgia dels objectius de la Fundació amb els seus propis plans, sinó també perquè estava desitjós de suplantar l'associació de veïns del barri que amb la seva estructura caciquista i la seva defensa de la identitat tradicional del barri li porta més problemes que cap altra cosa. En canvi, el finançament del Departament de Benestar s'explica per la concessió d'un pla comunitari a aquesta particular «associació de veïns». Els seus bons contactes han permès que la Fundació tingui una presència destacada a mitjans de comunicació com *El Periódico*, *La Vanguardia* i BTv.

La imaginació la posen les institucions culturals «progres», l'ímpetu el proporciona la cobdícia dels comerciants, mentre que les associacions caritatives s'encarreguen de les iniciatives integradores. De tot plegat en surt una barreja entre associació de comerciants, laboratori sociocultural i delegació de funcions socials en terrenys en els quals l'Estat ja no pot penetrar. De manera que Tot Raval propaga les delícies de la multiculturalitat mitjançant la promoció i difusió de l'oferta multicultural del barri a nivell de restaurants, botigues i actes culturals exòtics. Inserir-se «subsidiàriament» en l'estratègia de l'Ajuntament de «consolidar la Rambla del Raval com a un nou espai de referència de la ciutat», munta allí festes i activitats com un *mercadillo* d'artesanía internacional amb les seves *baines* i parades que compten amb una placa prefabricada: «Aquí se aceptan tarjetas VISA». Una autèntica oferta alternativa si no fos per què no permeten que ningú estengui una manta al terra per oferir els seus productes ecològics i multiculturals. Perquè això no passi, i per vigilar que elements de la banda fosca del Raval no contaminin aquest nou espai referencial, l'Ajuntament posa una dotació considerable de policies.

Però no solament de la multiculturalitat viu l'home i menys en un barri com el Xino, de manera que la Fundació està muntant un «pla de dinamització comunitària» a fi d'estendre la seva xarxa d'influència i prevenir possibles conflictes. També formen part de les seves tasques subsidiàries la realització d'estudis socioeconòmics per detectar els sectors més dinàmics del barri, conjuntament amb els més «necessitats».

Posat que és una organització jove, de vegades perd la xaveta, com quan proposen a Turisme de Barcelona de modificar la ruta del bus turístic a fi que passi també per les «zones més fosques» del Raval. Tampoc ha rebut una acollida favorable la idea de muntar una pista ludicoesportiva a la plaça Salvador Seguí. Volien crear unes instal·lacions provisionals fins que comencessin les obres de la nova Filmoteca per tal d'oferir un lloc als joves que volten pels carrers. També aquí l'Ajuntament els va dir que res de res: no fos que s'hi acostumessin. No obstant això, Tot Raval és tot un model d'agència de l'ordre urbà postmodern que, sense el més mínim aval «democràtic» i preconitzant un discurs integrador, confia que el mercat es desfaci dels elements incommensurables del social.

DEL FÒRUM DE LES CULTURES I ALTRES SIMULACRES

Les tendències i estratègies descrites fins aquí tenen un punt de partida comú que es remunta a l'any 1994, quan l'antic *gauchiste divin* Maragall i el seu equip, després de fracassar amb el seu intent d'aconseguir la celebració d'una Exposició Universal, es van treure de la màniga la idea de muntar un fòrum de les cultures. Un esdeveniment que en paraules d'en Clos «no són unes olimpíades, ni una exposició universal, ni un parc temàtic sinó una mica de tot això i molt més». Així es va passar de l'equip administracions públiques més Samaranch al nou equip administracions

públiques més Mayor Zaragoza: d'un aval internacional proporcionat per un alt càrrec de l'antic règim a una plataforma proporcionada per un alt càrrec dins de l'antic règim. Es va passar del muntatge al simulacre. Mentre el primer esdeveniment va suposar una reinvençió de la ciutat mitjançant la mobilització dels seus ciutadans, gràcies a una nova aliança entre els organismes de l'Estat i sectors del capital com el Corte Inglés, la Caixa, etc. (amb el que al mateix temps es va generalitzar el model del patrocini); el segon busca bàsicament una aliança entre l'Estat, els sectors punters de l'economia postfordista i els nous actors socials per establir el simulacre d'un diàleg entre totes les parts implicades en el qual la preocupació desinteressada pel bé del planeta i els seus habitants és l'única cosa que prima.

En aquest sentit, el Fòrum prova d'escenificar una aposta per la multilateralitat contra la unilateralitat. La multilateralitat de l'ONU i de les seves dependències contra la unilateralitat del Sr. Bush i el seu equip, la mort lenta i silenciosa com durant el bloqueig comercial de l'Iraq imposat per l'ONU contra la unilateralitat desestabilitzadora dels EUA. Per a aquesta escenificació val qualsevol excusa, com la del Sr. Clos quan, durant la signatura del conveni de col·laboració entre el Cercle d'Economia i el Fòrum 2004, va advocar per un nou model d'arbitratge citant com exemples a seguir les dues majors matances de la segona meitat del segle XX: els conflictes armats a Amèrica Central i Timor Oriental. Segons aquesta particular visió de solució de conflictes, aquest procés va ser possible, gràcies a una societat civil alternativa que s'havia unit als gestors civils de la crisi global: «Fins ara ha estat l'Estat-nació, però ara han començat a parlar les empreses, les multinacionals, les ONG, les Nacions Unides, la Unió Europea.» I per si la patronal local no ha entès la gravetat de la situació i continua creient que tot això no l'afecta, fa referència a la possibilitat que «des de Tarragona es va dissenyar una part de l'operació de l'11 de setembre a Nova York».

Des d'aquesta perspectiva els patrocinadors del magne esdeveniment que vol moure el món són perfectament coherents amb el seu objectiu, a l'igual que amb el paper destacat que s'està donant a responsables del Fòrum de Davos als actes principals del Fòrum. És la farsa que segueix a la tragèdia que la cimera Rio + 10 va suposar per a les majories del món: la conversió de les empreses capitalistes en agències humanitàries i de les ONG en empreses de l'ordre. És la mateixa farsa que les festes de diversitat patrocinades per Coca Cola o les fires de la terra que serveixen de plataforma a Agbar. S'inscriu dins de l'estratègia dels fòrums socials de Barcelona que eliminen les paraules capitalisme, explotació i repressió per poder «estudiar els efectes de la globalització a la vida quotidiana», presentant-se ells mateixos com la superació de «la cultura del no» que vol entrar en «la cultura del sí», en la qual es creen «noves formes participatives sense oblidar els mecanismes democràtics existents». Són els fòrums de la vella esquerra que a la guerra global hi oposen la pau interior del ciutadà modern, tolerant, culte i respectuós amb el medi ambient i els «pobres» indis amb la seva indumentària típica. Qui dona

contingut a aquests fòrums són els intel·lectuals del règim que un dia ocupen un càrrec a la universitat, un altre a l'Administració pública i el tercer dia presideixen una de les innumerables fundacions de nobles principis. Al seu costat es troben els «Bingos» (*big NGOs*) —majoritàriament procedents d'Estats Units— i les seves sucursals locals, així com les distintes confederacions de les empreses humanitaristes a nivell regional i local, totes elles subvencionades per l'Estat, patrocinades pel capital i beneficiàries de les «campanyes d'ajut».

Una representació significativa d'aquest entramat ha desembarcat al Port Alegre del Besòs per pregonar unes «alternatives» que, en el millor dels casos, podran pal·liar algun dany «col·lateral» de la globalització armada. Fora d'això serveixen per potenciar el propi procés d'expansió i una major penetració del règim capitalista en esferes i regions encara massa poc explotades. El capital humà el posaran els ciutadans que es deixin mobilitzar per aquest altre món possible del supermercat de bones intencions. Tot envoltat amb un apassionament de tintes surrealistes per tal ubiqüitat i obvietat de la mentida i la hipocresia que n'hi ha qui defineix com «feixisme postmodern» el sistema que articula aquesta estratègia.

Encara és una incògnita el caire que adoptarà la Barcelona oberta, sostenible i multicultural després dels fastos del Fòrum i com a capital d'una nova entesa de l'esquerra. Molts indicis fan pensar que es complementarà amb un augment renovat d'estratègies repressives. La tolerància zero envers l'okupació de cases i les amenaces de desallotjament dels últims grans centres socials okupats ja indiquen per on aniran els trets. La ciutat alliberada per metges, biotecnòlegs i (altres) congressistes de qualitat necessitarà un marc encara més net, estable, elitista i segur, que serà proporcionat mitjançant estratègies de repressió preventiva basada en la participació ciutadana i el civisme. En Clos i el seu equip ja han donat els primers passos per aconseguir per a Barcelona un Centre d'Estudis Estratègics d'una importància comparable als de Nova York i Londres; seria tot un exercici d'honestedat si es muntés a Montjuïc.

J.Roser